

Granskning av presentation

Synpunkter på den presentation om kommersiell radio och DAB-systemet som på uppdrag av Bauer Media och Viaplay lämnats in till regeringskansliet

Konsulten Johan Bobert har på uppdrag av Bauer Media och Viaplay lämnat in en presentation, "Den kommersiella radions förutsättningar" (2023-06-26), till kulturdepartementet. Presentationen innehåller synpunkter i anslutning till i MPRT:s rapport "En långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet".

Public Servicerådet har granskat presentationen och finner att den när det gäller digital radio och DAB-systemet är klart vilseledande. Delar av den information Bobert refererar till stämmer inte med hur det ser ut i verkligheten. Det saknas även avgörande fakta och observationer som kan ge läsaren en begriplig insikt i ämnet. Det handlar bl.a. om att han

- a) bortser från radion sedan länge i realiteten är digitaliserad genom Internet
- b) bortser från att Internet i dag är den enda plattform för radiodistribution som på ett globalt plan utmanar FM-radion
- c) underlåter att nämna att det finns fler system än DAB för marksänd digitalradio; att det förhåller sig så är viktigt när man bedömer DAB. Dessutom finns det ingen information om 5G Broadcast, en distributionsform som växer snabbt
- d) helt bortser från att smartphones numera ersatt separata radiomottagare, i synnerhet hos yngre (< 30 à 40 år) lyssnare. Det är helt orealistiskt att tro att dessa kommer att byta ut sin smartphone mot en separat DAB-mottagare
- e) inte verkar vara medveten om att DAB inte finns på smartphones och heller inte kommer att finnas där
- f) inte kan redovisa några framgångar med DAB i andra länder, vare sig i fråga om lyssnartal eller ekonomiska vinster
- g) inte redovisar någon marknadsanalys som visar på det finns en reell konsumentefterfrågan på just DAB-systemet. DAB-förespråkare talar gärna om "digital lyssning" men klumpar då ihop lyssning via Internet/smartphones och DAB i de länder där DAB existerar. Hur lyssnandet fördelar sig mellan dessa distributionsformer vill man undvika att informera om
- h) inte tagit hänsyn till att det robusta, väl fungerande och väl utbyggda analoga FM-nätet är centralt ur säkerhetspolitisk synvinkel. En analog signal ger stegvis sämre ljudkvalitet när den blir svagare medan en digital signal behåller bra ljudkvalitet ända till den abrupt helt försvinner.

De flesta lyssnare, t ex de som i en krissituation vill ta del av VMA, vill säkert hellre ha en lite raspig mottagning snarare än en som plötsligt helt försvinner

Kommentarer till texten i presentationen:

Sidan 3

Påståendet att med "en utebliven digitalisering" blir kommersiell radio olönsam och måste läggas ned är en spekulering utan grund. Utländska exempel på att DAB-radio räddat kommersiell radio saknas helt i presentationen.

Sidan 4

Det finns ingen grund för påståendet att "antalet och mångfalden av radiokanaler gör linjär broadcast radio betydligt mer relevant för fler målgrupper och kan bättre utnyttja radions unika distribution för att konkurrera med de globala nätplattformarna".

Digital radio via Internet kan erbjuda tusenfalt bättre mångfald och valfrihet liksom möjligheter till en betydligt bättre ljudkvalitet än DAB någonsin kan erbjuda.

Att svensk reklamradio som har några procents andel av reklammarknaden med hjälp av DAB skulle kunna utmana Google och andra globala nätjättar är fria fantasier.

Sidan 5

Det finns inga utländska referenser som ger vid handen att radiolyssnandet ökar tack vare DAB. Tvärtom minskade lyssnandet i Norge efter att man stängt rikstäckande FM-radio. Lyssnartalen har dock nu återgått till 2017 års nivåer tack vare att man nu mäter "digital radio". d.v.s. DAB och Internetradio som en och samma plattform (!).

"En digitalisering är således helt nödvändig för att svensk broadcast-radio ska överleva på sikt." Något resonemang av denna typ förs inte i andra länder.

Alla länder i världen har kvar sin FM-radio och endast i ett fåtal länder finns det planer på att ersätta FM med digital marksänd radio. Sverige har idag ett av världens modernaste FM-nät. Hela FM-kedjan är idag heldigital. Det är enbart signalen till mottagarna som är analog.

Sidan 6

Det finns inga belägg för att avsaknaden av DAB på något sätt bidrar till kommersiella radions förluster. Hur kan det annars komma sig att det i andra länder som saknar DAB, som Finland, går bättre för kommersiell radio än i Sverige?

Det finns inte heller belägg för att bristen på marksänt utrymme är ett avgörande problem. Erfarenheterna från Norge visar att de flesta som lyssnar på Bauer och Viaplays kanaler fortfarande gör det på bolagens huvudkanaler som fanns innan FM stängdes ned 2017. Övriga kanaler har 0 - 2 % lyssning.

I presentationen undviker man avgörande faktorer för kommersiella radions framtidsutsikter. Kan man erbjuda ett tillräckligt attraktivt innehåll som kan konkurrera med SR, poddar och strömmande media som Spotify? Idag erbjuds lyssnarna mer än tidigare en större andel programtjänster utan reklamavbrott.

Sidan 7

Hur ska de kommersiella bolagen finansiera investeringar och drift av DAB-systemet om inte annonsintäkterna ökar? Och om inte lyssnarna strömmar till DAB. Kommer SR då att sitta med Svarte Petter?

Sidan 9

Vad innebär "fientliga ägare"? Inom nuvarande lagstiftning finns begränsade möjligheter för staten att stoppa ägare som exempelvis de som nu kontrollerar Viaplay, bl.a. en i Frankrike ifrågasatt mediemogul med egen politisk agenda. Större delen av den kommersiella radion i Sverige är redan i utländsk ägo.

Det är riktigt att marknätet, med sina stora radiosändare med tillhörande reservkraft, är ett slutet och stabilt nät som kan nå många simultana mottagare. Men en FM-sändare når i allmänhet dubbelt så långt som en DAB-sändare. Detta innebär att det behövs ett betydligt större antal DAB-sändare än FM-sändare för att få samma yttäckning.

Det är en myt att Internet och mobilnät snabbt kan överbelastas om för många användare samtidigt försöker dela på en uppkoppling. Det finns inga sådana problem med dagens 4G- och 5G-nät liksom i fibernäten. Det som i dag mest belastar näten är video som kräver runt 40 gånger större kapacitet än audio.

Det finns inget som pekar på att lyssnare under 50 år skulle välja att ersätta FM och/eller Internet med DAB. DAB har endast ett mervärde för radiobolagen, inte för konsumenterna och lyssnarna.

Sidan 10

Det redaktionella innehållet i kommersiell radio är alltför begränsat för att ha någon betydelse här. De målgrupper, främst de med invandrarbakgrund, som SR inte når via FM kan nås på Internet. Det är svårt att föreställa sig att dessa ser något mervärde med en separat DAB-mottagare.

De kommersiella aktörerna vill bredda sitt utbud, men de har ju redan sedan länge funnits på nätet. Varför inte börja där? Erfarenheterna från Norge är inte uppmuntrande (se kommentar för sidan 6 ovan).

Sidan 12-13

Det stämmer inte att "EU beslutat om DAB i alla bilar". EU vill i stället att alla nya personbilar som säljs från 2021 ska kunna ta emot "marksänd digital radio". Det handlar således om olika system varav DAB bara är ett vid sidan av bl a DRM, HD Radio eller 5G Broadcast. Dessutom berörs inte bussar, lastbilar och andra arbetsfordon liksom personbilar sålda innan 2021.

DAB finns i alla nya bilar vid sidan av FM och Internet. Tack vare "hybridradio" kan man lyssna integrerat och sömlöst mellan dessa tre plattformar, som är integrerade i fordonets infotainment-system. Fristående "DAB-mottagare" finns inte i nya bilar, utan DAB kommer "på köpet".

I presentationen redovisas en försäljning av "DAB-mottagare", men flertalet "stand-alone" radiomottagare som säljs idag har både FM och DAB+ (ibland också Internet).

Det är försåtligt att på detta vis hävda att det finns en konsumentefterfrågan på just DAB-radio i hushållen och för bilköparna.

Det kan tyckas märkligt att Bauer och Viaplay inte tidigare marknadsfört DAB. Även om SR började med DAB redan 1995 så har de kommersiella bolagen sänt DAB i flera år under senaste decenniet. Det kan inte vara SR:s uppgift att med offentliga medel stödja och marknadsföra DAB-systemet.